

КАМАРА НА ЧАСТНИТЕ СЪДЕБНИ ИЗПЪЛНИТЕЛИ

Гр. София 1301, община Възраждане, ул. „Пиротска“ №7, ет.4
тел.: 02/980 77 32; тел./факс: 02/980 82 58
Web: www.bcpea.org; e-mail: info@bcpea.org

33

ДО КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

НА

КАМАРАТА НА ЧАСТНИТЕ СЪДЕБНИ ИЗПЪЛНИТЕЛИ

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Камарата на частните съдебни изпълнители споделя мотивите в искането на народните представители за установяване на противоконституционност на чл. 3, ал. 2 от Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС) в частта му относно израза *”както и упражняването на свободна професия, включително на частен съдебен изпълнител и нотариус”*.

Текстът противоречи на Преамбюла, на чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 19, ал. 2, чл. 56 и чл. 134 от Конституцията на Република България.

Видно от уточненията на народните представители от 10.01.08г. не се оспорва въобще разпростирането на режима на ЗДДС върху всички свободни професии, а само по отношение дейността на адвокатите, частните съдебни изпълнители и нотариусите.

1. Адвокатите, частните съдебни изпълнители и нотариусите не извършват ”независима икономическа дейност” по смисъла на ЗДДС.

1.1 Приетият текст противоречи на Преамбюла и на чл. 4, ал. 1 от Конституцията, които прогласяват България за правова държава, както и на чл. 56 и чл. 134 от Конституцията, които уреждат конституционното право на защита и дейността на адвокатурата като необходим инструмент за упражняването и гарантирането на това право. Дейността на адвокатите не може да се третира нито като *”независима икономическа дейност”*, нито като *”услуга”*, защото тя представлява упражняване на едно конституционно закрепено право. Аргумент за това и последната редакция чл. 44, ал. 1, т. 5 ЗДДС (*обн., ДВ., бр. 108 от 2007 г., в сила от 19.12.2007 г.*), с която в кръга на освободените доставки бе включено процесуалното представителство, с което се осъществява правото на защита на физически лица.

В същото време обаче се нарушава чл. 19, ал. 2 от Конституцията поради нееднаквото третиране на гражданите и юридическите лица.

1.2 Изпълнението на съдебните решения не е и не може да бъде нито "услуга", нито "независима икономическа дейност" по смисъла на ЗДДС. Съдебното изпълнение представлява упражняване на част от държавната власт, а именно държавната принуда. При упражняването на тази публична функция съдебните изпълнители не действат като стопански субекти със съответната свобода на икономическа инициатива, нито могат свободно да договарят възнагражденията си. Напротив, дейността им е стриктно регламентирана в Закона и протича по още по-стриктно регламентирана процедура в Гражданския процесуален кодекс. Овластяването им се извършва от министъра на правосъдието, обект са на интензивен и непосредствен контрол от страна на министъра на правосъдието и съда, имат ясно дефинирани в закона правомощия, от които не могат да се отклоняват (т.е. не могат да извършват каквато и да било друга дейност), приходите им се формират единствено от нормативно определени такси, **фиксиращи** в Тарифа, приета от МС, които са абсолютно еднакви с тези, събирани от държавните съдебни изпълнители по реда на Закона за държавните такси (ЗДТ). При изпълнението на съдебните решения не се добавя стойност. Несъвместимо със същността на данъка върху добавената стойност е той да се начислява при липса на добавена стойност. **При упражняването на възложените им от държавата функции частните съдебни изпълнители действат вместо държавата, като държавен орган и следва да се третират като такъв.**

1.3 Съгласно чл. 69 от ГПК таксите по изпълнението са за сметка на длъжника, (идентична е разпоредбата и в новия ГПК – чл. 79). При образуване на изпълнително дело вискателят внася прости такси (обикновено около 100 лв.), които в последствие се събират от длъжника и му се възстановяват, като основната такса е за изпълнение на парично вземане (т. 26 от ТТР към ЗЧСИ) и представлява процент от материалния интерес. При успешно приключване на принудителното изпълнение от длъжника се събират както внесените прости такси, така и пропорционалната такса за парично вземане. Със ЗДДС върху всички тези такси следва да се начислява ДДС и с основание длъжниците поставят въпроса каква точно "услуга" им е извършена на тях от страна на частните съдебни изпълнители с отнемане на имуществото и парите им за да плащат ДДС върху нея?

2. Изискване на действащата към момента Директива № 2006/112/ЕС за обща система на ДДС, също не би могло да е аргумент за облагане с ДДС на дейността на трите професии.

2.1 На първо място – Директивите на ЕС, в това число и действащата Директива № 2006/112/ЕС за обща система на ДДС (обнародван в бр. 347 на Официалния журнал на ЕС на 11 декември 2006 г., в сила от 1 януари 2007 г.), са с препоръчителен характер и нямат приоритет пред Конституцията на Република България.

В тази Директива липсва изрично изискване за облагане с ДДС на процесуалното представителство, нито вмениява задължително облагане с ДДС на дейностите, извършвани от адвокати, нотариуси и частни съдебни изпълнители.

2.2 Нито в отменената Шеста директива, нито в Директива № 2006/112/ЕС има общовалидна дефиниция за услугите, които трябва да бъдат облагани с ДДС. Което означава, че на държавите-членки на ЕС е предоставена свободата сами да определят в националните си законодателства кои дейности, извършвани от свободни професии, следва да бъдат квалифицирани като “услуги” и “независима икономическа дейност” и да бъдат облагани с ДДС. Новоприетият от Народното събрание текст на чл. 44, ал. 2, т. 5 ЗДДС е красноречиво доказателство в тази посока. **След като държавата освобождава процесуалното представителство за гражданите, на още по-голямо основание не следва да въвежда ДДС върху дейността на лицата, на които е делегирала държавна власт по принудителното изпълнение и удостоверителната функция.**

2.3 Съгласно Директива № 2006/112/ЕС за облагане с ДДС е необходимо да бъде изпълнено едно важно условие: да е налице облагаема транзакция, която да е осъществена от задълженото по ДДС лице. За целта в Раздел III, членове 9 и 13 на Директивата са посочени лицата, които следва да бъдат задължени по ДДС. Сред тях обаче не са посочени професиите „адвокат”, „частен съдебен изпълнител” и „нотариус”.

В чл. 56, ал. 1, буква „с” от Раздел V – „Място на облагаеми транзакции” от Директивата в случаите на „разнообразни услуги” се посочва: „услуги от консултанти, инженери, консултантски бюра, юристи, счетоводители и други подобни услуги ...” Тоест, изведени са два признака за „идентифициране” на онази юридическа дейност, която може да бъде обложена с ДДС: тази дейност трябва да е **услуга в класическия смисъл на тази дума** и тя трябва да е **осъществена от дипломирани юристи.**

Следователно, под юридически услуги авторите на двете европейски директиви имат предвид дейност, извършена от юрист, която няма нищо общо с правораздаването и защитата на права и законни интереси пред държавни органи на физическите и юридическите лица. Става дума за **консултантските услуги**, които са нещо различно. При това положение облагането с ДДС на дейността на адвокатите, частните съдебни изпълнители и нотариусите не намира правна опора в нито една от двете европейски директиви.

Предвид горното РБ би могла да въведе ДДС само върху дейността, която не е пряко свързана с упражняването на правото на защита и с принудителното изпълнение от страна на адвокатите и частните съдебни изпълнители.

2.4 Директива № 2006/112/ЕС в ал. 2 от част „В” на Анекс X дава още една хипотеза за липсата на облагане на типичните юридически дейности. Цитираната разпоредба дава право на всяка държава-членка на Европейския съюз да продължи да не облага дейностите, извършвани от

автори, артисти, изпълнители, юристи и пр., ако до влизането на директивата в сила не ги е облагала с ДДС. До 1 януари 2007 г. дейността на адвокатите, частните съдебни изпълнители и нотариусите не беше облагана с ДДС.

3. България е единствената държава в Европа и в света, в която изпълнението на съдебните актове е възложено едновременно на държавни и частни съдебни изпълнители. С атакувания текст от ЗДДС България стана и единствената държава в света, в която нейните граждани и стопански субекти ще заплащат различни данъци и такси, в зависимост от това по дело на кой от двата органа са страна.

Едновременното функциониране на частни и държавни съдебни изпълнители предполага равни условия за двете системи, създаването на лоялна конкуренция между тях, в която да се установи кое е по-доброто решение за българските граждани и държава. Правителството на РБ внимаваше този дуализъм да не доведе до нарушаване на основния принцип за равно третиране на всички български граждани и именно за това прие еднакви тарифи за държавните и частните изпълнители. **Начисляването на ДДС обаче само от частните води до различно третиране на длъжниците, граждани и юридически лица, в страната.** При равни други условия длъжниците, срещу чието имущество са предприети изпълнителни действия от частен съдебен изпълнител ще покриват такси по съдебното изпълнение, които ще са с 20% (ставката по ДДС) по-високи от тези, за сметка на длъжниците по образувани дела от държавните съдебни изпълнители.

Недопустимо е при една и съща дейност упражнявана от държавата и от овластени от нея лица, за едно и също нещо българските граждани да заплащат различни такси и данъци и то без да се съгласили за това. При положение, че въпросът дали дадено вземане да бъде възложено за събиране на частен или на държавен съдебен изпълнители се решава от кредиторите, длъжниците ще са поставени в това неравностойно положение извън и вопреки волята си.

По този начин директно се нарушават чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2 и чл. 19, ал. 2 от Конституцията на Република България, нарушават се основни принципи на европейското право, в т.ч. Европейската конвенция за защита правата на човека.

Този двойствен режим е още по-малко обоснован и предвид факта, че статутът на частните и държавните съдебни изпълнители не се различава в същността си. Двата органа осъществяват дейност, която е проява на държавна власт, осъществяват еднаква публична функция; действат вместо държавата като държавни органи с властнически правомощия и следва да се третират като такива.

4. От друга страна с въвеждането на ДДС върху таксите при частните съдебни изпълнители се нарушава принципа за равно третиране и равни условия между тях и държавните изпълнители.

Създава се нелоялна конкуренция между двете форми на принудително изпълнение, на практика държавата вместо да създава условия за успех на тази толкова важна реформа в съдебната система-въвеждането на частното изпълнение, още преди то да е заработило на пълни обороти принуждава кредиторите да се обръщат към държавното изпълнение, където ще заплатят с 20 % по-малко.

4.1 По този начин се нарушават правилата за конкуренция, за една и съща дейност - изпълнението на съдебните актове се създава различен данъчен и "ценови" режим, с който държавата със закон създава неравнопоставеност на субектите и по същество в нарушение на чл. 87 и 88 от Договора за европейската общност (ДЕО) и на регламент 659/1999 на ЕС въвежда недопустима държавна помощ за държавните съдебни изпълнители, при които определя цена с 20 % по-ниска от тази при частните съдебни изпълнители.

4.2 С въвеждането на ДДС само върху дейността на частните съдебни изпълнители, не и за държавните, се нарушава и самия ЗДДС (чл. 3, ал. 5, т. 2), който предвижда, че когато значително се нарушават правилата за конкуренция държавните органи също трябва да начисляват ДДС.

5. Изпълнението на съдебните решения е неразделна част от основното човешко право на справедлив процес в разумен срок (чл. 6 от ЕКПЧ). Европейският съд произнесе множество решения срещу България за нарушаване на този текст от Конвенцията. С въвеждането на ДДС една значителна част от българските граждани няма да могат да си позволят да заплащат увеличените такси при частните съдебни изпълнители и те на практика ще са лишени от бързо и качествено съдебно изпълнение. А целта на реформата беше да се гарантира именно това право, което е не само на едрия бизнес, а на всички граждани и стопански субекти в РБ, които според българското и международното право са равни.

6. Създаването на двойствен данъчен режим за една и съща дейност противоречи не само на Конституцията на РБ, но и на правото на ЕС, за което равнопоставеността, лоялната конкуренция и достъпът до правосъдие са основни принципи. Още повече, че дори в страните членки на ЕС пълното приравняване на частните съдебни изпълнители към останалите свободни професии в никакъв случай не е единна практика. В Гърция и Белгия, например, съдебните изпълнители не начисляват ДДС именно поради част от съображенията, изложени по-горе.

В хода на споровете около въвеждането на ДДС представители на МФ правиха сравнения с Кралство Холандия и се позоваха на решение на европейския съд срещу него, но те са неотнормирани тъй като първо в Холандия принудителното изпълнение не се извършва едновременно от държавни и частни съдебни изпълнители, и второ основната част от дейността на холандските изпълнители не е по съдебното изпълнение, в качеството им на орган с делегирана държавна власт, а представлява

извънсъдебно събиране на задължения, връчване на всякакви книжа, правни консултации и ред други, т.е. дейността им е многостранна, организирана е на свободен стопански принцип, включително и по отношение на цената на различните услуги, които клиентите им заплащат при свободно договаряне, а не по тарифа на правителството, като възнаграждението им не е за сметка на длъжниците, а на кредиторите (клиентите).

Всичко гореизложено е многократно констатирано от различни европейски експерти, които са правили анализ на уникалната система в България и на ситуацията с въвеждането на ДДС само за частните съдебни изпълнители. В доклада от м. юли 2006г. на партньорската проверка по глава "Правосъдие и вътрешни работи" се констатира нарушение на принципа за равно третиране и изрично се препоръча България да въведе изключение при начисляването на ДДС от частните съдебни изпълнители.

Гр. София
12.02.2008г.

С Уважение:

Председател на Съвета на Камарата
на частните съдебни изпълнители
Георги Дичев

